

Araştırma Makalesi / Research Article

Değerler Eğitime Yönelik Gerçekleştirilen Çalışmaların Yönelimleri:
Bibliyometrik Analiz

Research Orientations in Values Education: A Bibliometric Analysis

Mehmet Akif EREN¹ & Ergin HAMZAOĞLU² DOI : [10.63556/ankad.v10i1.340](https://doi.org/10.63556/ankad.v10i1.340)

Geliş/Received: 30/09/2025

Kabul/Accepted: 22/01/2025

Öz

Değerler eğitimi, bireyin hem kendisiyle hem de diğer bireylerle beraber huzurlu, mutlu, sağlıklı bir şekilde yaşayabilmesi ve bu durumun sürdürülebilir olması adına verilen emeklerin tümü olarak görülebilir. Değerler eğitiminin amaçlarının insanı doğrudan ilgilendirmesi, onun farklı bilim dalları tarafından konu edinilmesine neden olmuştur. Günümüzde, farklı bilim dallarından çeşitli araştırmalar değerler eğitimi ile ilişkilendirilerek kaleme alınmakta ve değerler eğitiminin perspektifi giderek artma eğilimi göstermektedir. Burada, değerler eğitime yönelik yapılan çalışmaların ana bileşenleri bibliyometrik analizi yapılmıştır. Bu amaçla WoS ve Scopus veri tabanlarından derlenen veri seti R-Studio yazılımı kullanılarak incelemeye tabi tutulmuştur. 53 yıllık zaman diliminde (1970-2023) 1073 farklı yazarın bireysel olarak veya birlikte çalışarak ortaya koymuş oldukları toplam 604 makale ile ilgili verilerin incelendiği araştırmanın sonuçları dikkate alındığında, değerler eğitimi konusundaki çalışmaların son yıllarda artış eğiliminde olduğu ve bu konuda dünyadaki bazı ülkelerin işbirliği içerisinde olduğu görülmüştür. Konuyla ilgili kaleme alınan makalelerde “education”, “artificial intelligence”, “human”, “values”, “curriculum” gibi anahtar kelimelerin sıklıkla birlikte kullanıldıkları tespit edilmiştir. Kavramsal birtakım belirsizlikler ile uygulama ve bağlam farklılıkları, ortak bir yol haritasının tam anlamıyla oluşmasını güçleştirmektedir. Tematik yakınlık güçlü olmakla birlikte yöntemsel ve teorik çeşitlilik alanın henüz tam olgunlaşmamış olduğunu göstermektedir. Alanın gelişim seyrini takip edebilmek adına, alternatif arama stratejileri ve güncel verilerle kapsamlı araştırmaların yapılması yararlı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Değerler eğitimi, map analysis, R-Studio, Scopus, WoS

Abstract

Values education can be understood as the totality of efforts aimed at enabling individuals to live peacefully, happily, and healthily -both on their own and together with others- and at sustaining this state over time. Because its aims directly concern human beings, it has attracted attention across multiple disciplines. In recent years, studies from diverse fields have been linked to values education, and the field's perspective continue to broaden. In this study, a bibliometric analysis of the core components of research on values education was conducted. A dataset compiled from the WoS and Scopus databases was examined using R-Studio. Based on findings from 604 articles produced

¹ Sorumlu Yazar/Corresponding Author, (Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Fen Bilgisi Eğitimi, Ankara, Türkiye. maeren.tr@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-7919-5327>)

² (Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Fen Bilgisi Eğitimi, Ankara, Türkiye. erginhamzaoglu@gazi.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-6053-6796>)

Önerilen Atıf/Suggestion Citation

Eren, M.A. & Hamzaoglu, E., (2026). Değerler Eğitime Yönelik Gerçekleştirilen Çalışmaların Yönelimleri: Bibliyometrik Analiz, *Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 10(1),321-336.

individually or collaboratively by 1,073 authors over a 53-year span (1970–2023), the analysis shows an upward trend in recent years and collaboration among several countries on this topic. In the relevant articles, keywords such as “education,” “artificial intelligence,” “human,” “values,” and “curriculum” frequently co-occur. Some conceptual uncertainties, together with differences in implementation and context, make it difficult to establish a common roadmap. Although thematic proximity is strong, methodological and theoretical diversity indicates that the field has not yet fully matured. Conducting comprehensive research with alternative search strategies and current data would be useful to track the development of the field.

Keywords: Values education, map analysis, R-Studio, Scopus, WoS

GİRİŞ

Günümüzde bilim ve teknolojide yaşanan hızlı değişim, kültürlerin birbirine daha yakın hale gelmesine ve çok yönlü bir kültürel etkileşim sürecinin oluşmasına yol açmaktadır. İnsan, tabiatı itibarıyla sosyal bir varlıktır ve yaşam boyunca kimi zamanlar diğer insanlarla ortak bir yaşam alanını kullanmak durumunda kalmakta ve farklı kültürlerle etkileşim içinde olmaktadır. Bu etkileşim, bireyden başlayarak toplumlara bazı yararlar sağlarken, aynı zamanda son dönemlerde eleştirilen ve istenmeyen bazı olumsuz sonuçlara da neden olmaktadır. Bu olumsuz durumların azaltılması veya önlenmesi, etkileşimin sağlıklı, uyumlu ve sürdürülebilir olması ancak birey ve toplumların ortak ilke ve inançlarını yansıtan değerlerle mümkün olabilecektir. Bu bağlamda değerler; bireye önemli olanı, arzu edilir ve korunması gerekeni arayışında yol gösterici olan, toplum düzeninin ve kültürel sürekliliğin temelini oluşturan inançlar bütünü olarak öne çıkmaktadırlar (Haralambos & Herald, 1997; Ulusoy & Arslan, 2019). Bireyin gördüğü herhangi bir şeye atfettiği, ilkelerini yol gösterici olarak benimsediği, sahip olduğu öneme göre değişkenlik gösteren (Schwartz, 1994), davranışlarına yön veren inançlar bütünü olan değerler (Tezcan, 2018: 9); toplumun yapı taşı olan bireye, önemli olanı, tercih edilmesi gerekeni daha sade bir ifadeyle nasıl yaşaması gerektiğini gösterirler (Akbaş, 2008).

Sözlükte “Bir şeyin önemini ortaya koymayı sağlayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet” (TDK, 2025) olarak tanımlanan “değer”; Allport (1968: 164) tarafından “sade bir ifadeyle bireysel olarak algılanan anlamlar” şeklinde tanımlanırken, Halsted ve Taylor (2000) tarafından “davranışları belirleyen ilke ve inanışlarla önceden belirlenmiş bazı eylemlere iyi ya da arzu edilen gibi çeşitli standart değerlendirmeler atfetmek için kullanılan soyut ölçütler” olarak tanımlanmıştır. Yapılmış olan hangi tanıma bakılırsa bakılsın, değerlerin insanlar için vazgeçilmez olduğu ve gelecek kuşaklara aktarılması gerektiği gerçeği ortaya çıkmaktadır. Bunun doğal bir sonucu olarak, “değerler eğitimi” son yıllarda eğitimcilerin önem verdiği güncel bir konu haline gelmiştir.

Değerler eğitimi bireylerin evrensel ve kültürel değerleri sahiplenme sürecinde önemli bir rol üstlenmektedir. Robb (1998)’e göre değerler eğitimi; bireylerin aile, eğitim kurumları, sosyal topluluklar ve inanç odaklı kuruluş ve yapılar gibi çeşitli ortamlarda etkileşim içinde oldukları kılavuz kişiler vasıtasıyla içselleştirdikleri değerlerin, birey ve toplum huzuruna katkısını değerlendirmelerine ve gerekmesi durumunda var olan bu değerlere daha etkili alternatifler belirlemelerine yardımcı olan bir süreçtir. İyi geliştirilmiş değerler; bireyin vicdanına bir nevî rehberlik yaparak iyi seçimler yapmasına yardımcı olurlar. Zorluklarla karşılaşıldığında daha iyi kararlar vermesini sağlarlar. Bireyin öz saygısına katkı sağlarlar. Bireyin sorumluluk duygusunu da işe koşarak davranışlarının neden olabileceği ve öncelikle kendisini sonra da başkalarını ve çevreyi nasıl etkileyebileceği konusunda muhakeme yapma imkânı sağlarlar (Koutsoukis, 2009: iv).

Geleneksel toplumlarda aile ve dini kurumlar, değer aktarımında başlıca aktörler olurken; modern toplumlarda bu rolün önemli bir kısmı eğitim sistemine geçmiştir. Felsefi olarak Plato (2004), iyiye ulaşmayı eğitimin temel amacı olarak kabul etmiş; Aristoteles (2020), erdemli bir yaşamın iyi alışkanlıklara sahip olmakla mümkün olabileceğini savunmuş; Dewey (1916) ise eğitim yoluyla değerlerin demokratik yaşamla bütünleştirilmesinin önemini vurgulamıştır. Böyle düşünüldüğünde değerler eğitiminin tarihsel sürekliliği ve evrensel önemi daha da göz önüne gelmektedir. Tarih boyunca toplumlar gelecek kuşaklarına içselleştirdikleri ve içinde bulundukları dönemin koşullarına uygun değerleri aktarabilmeyi amaçlamış, bu amaç doğrultusunda değerler eğitimine öncelik verilmiştir. Zaman içerisinde de bu yaklaşım küresel boyutta yaygınlık kazanmış ve ülkelerin öncelikleri arasında yerini almıştır. Değerler eğitimi beynelmilel olarak ahlâk eğitimi, karakter eğitimi ve etik eğitimi başta

olmak üzere farklı kavramlarla ifade edilmekte ve uygulanmaktadır. Kirschenbaum (1994: 3) ebeveynler, eğitimciler, dini kurumlar ve gençlere yönelik hizmetler sunan diğer kuruluşların, gençlik çağında değerler kazandırmaya ve değerler eğitimine geçmişten beri yüksek önem atfettiklerini ifade etmektedir. Yüzyıllar boyunca kazandırılacak değerler konusunda bu öğretiler temel değerler ve ahlâki standartlar açısından uzlaşa içerisinde olmuşlardır.

Günümüzde toplumsal yozlaşma, etik değerlerin ötelenmesi ve ahlaki erozyon gibi olumsuzlukların artması, değerler eğitimine yönelik ilgiyi ve ihtiyacı daha da artırmıştır. Nitekim son yıllarda, değerler eğitimine yönelik akademik üretimde dikkat çekici bir artış gözlenmektedir. Bu artış konunun güncelliğini göstermesinin yanı sıra akademik çevrelerin ilgisini de ortaya koyması açısından dikkat çekicidir. Uluslararası literatürde “ahlak eğitimi (*moral education*)”, “karakter eğitimi (*character education*)” ve “etik eğitimi (*ethics education*)” gibi farklı adlarla anılan değerler eğitimi, farklı çevrelerde farklı yaklaşımlarla uygulanmakta; bununla eşgüdümlü olacak şekilde de yayın sayısı ve araştırma çeşitliliği artmaktadır. Geline nokta, alandaki bilimsel üretimin eğilimlerinin ve araştırma yönelimlerinin ortaya konulması önem taşımaktadır. Bu doğrultuda yapılacak bir çalışma hem mevcut literatüre katkı sağlayacak hem de gelecekte yapılacak çalışmalara yol gösterici olabilecektir.

Araştırmada değerler eğitimine yönelik gerçekleştirilen çalışmalarda genel bir perspektif ortaya konulması amaçlanmıştır. Diğer bir ifadeyle çalışmada, literatürdeki ana odak noktası değerler eğitimi olan araştırmalara ulaşmak hedeflenerek bundan sonra değerler eğitimi ile ilgili yapılacak çalışmalara farklı bir bakış açısı ortaya koymak hedeflenmiştir. Bu bağlamda ilgili konu alanını bütüncül bir şekilde incelemek için araştırmada şu sorulara cevap vermek amaçlanmaktadır:

1. Değerler eğitimi ile ilgili yayınlanan makalelerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
2. Değerler eğitimi ile ilgili yayınlanan makalelere çok ilgi duyan araştırmacılar hangileridir?
3. Değerler eğitimi ile ilgili hangi ülkeler ve kurumlar arasında işbirliği vardır ve bunlar ne düzeydedir?
4. Değerler eğitimi ile ilgili yayınlanan makalelerde en çok ilgi görenler hangileridir?
5. Değerler eğitimi ile ilgili en çok makale yayınlanan dergiler hangileridir?
6. Değerler eğitimi ile ilgili yayınlanan makalelerde en çok kullanılan anahtar kelimeler hangileridir?
7. Değerler eğitimi ile ilgili yayınlanan makalelerin oluşturduğu eğilimler ve tema haritalama ağı nasıldır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Güncel akademik çalışmalara bakıldığında bir araştırma alanıyla ilgili gerçekleştirilen araştırmaların farklılaşması ve artışıyla birlikte o konudaki bilimsel çıktılarının da trend oluşturduğu ifade edilmektedir. Ortaya çıkan bu trendler farklı istatistiksel analizler yardımıyla belirlenebilmektedir. Bibliyometrik analiz de bu analizlerden sayılabilmektedir. Bu analiz yöntemi, sınırları belirlenmiş bir konuda gerçekleştirilen belli dönemdeki çalışmaları araştırmacıların merak ettiği parametrelere göre ortaya koyan ve çalışılan konuya ilişkin geniş bir perspektif sunan istatistikleri içermektedir (Aria & Cuccurullo, 2017; McBurney & Novak, 2002). Bu bağlamda mevcut araştırmada değerler eğitimi bağlamında gerçekleştirilen makalelerin bibliyometrik analizi gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplama Süreci

Bibliyometrik analizi konu edinen çalışmalarda; genelde araştırılmak istenen konu ile ilgili çalışılabilecek çok sayıda olan farklı yayın (makale, kitap, bildiri ve tez) türlerinden meydana gelen veri seti incelenir (Ellegaard & Wallin, 2015). Araştırmada WoS ve Scopus veri tabanlarında yer alan ve WoS (*author keywords*), Scopus (*article title, abstract, keywords*) veri tabanlarında değerler eğitimi geçen araştırmalara odaklanılmıştır. Bu bağlamda bu çalışmada WoS ve Scopus veri tabanlarındaki makaleler incelenmiştir. Araştırmadaki veri setine erişimin sınırları ve elde edilen veri setindeki gerçekleştirilen işlemler Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Veri toplama süreci ve verilerin ayıklanması

		Gerçekleştirilen İşlemlerin Detayı
Veri Tabanı	WoS (Yazar Anahtar kelimeleri)	1. “ <i>Values education</i> ” veya “ <i>value education</i> ” anahtar kelimesi ile tarama yapılarak 383 çalışmaya ulaşıldı. 2. Bu çalışmalar içinden 2025 yılında yayımlanan ve sadece “ <i>article</i> ” olanlar 318 çalışma tespit edildi. 3. “ <i>Education</i> ” veya “ <i>educational research</i> ” kategorisi ve ulaşılan çalışmaların yayımlandığı dil olarak “ <i>English</i> ” filtrelenerek bu veri tabanında 158 çalışma tespit edildi ve bunlar “BibTeX” dosyası biçiminde bilgisayar ortamına kaydedildi.
	Scopus (Makale başlığı, özetler, anahtar kelimeler)	1. “ <i>Values education</i> ” veya “ <i>value education</i> ” anahtar kelimesi ile tarama yapılarak 1434 çalışmaya ulaşıldı. 2. Bu çalışmalar üzerinden “ <i>social sciences</i> ” filtrelemesi yapılarak 1121 çalışma tespit edildi. 3. “ <i>Article</i> ” olan çalışmalar, araştırmaların yayımlandığı dil olarak “ <i>English</i> ” ve 2025 yılındaki çalışmalar hariç tutularak filtreleme yapıldığında bu veri tabanında tespit edilen çalışma sayısı 629 olarak belirlendi ve “.csv” formatı olarak bilgisayar ortamına kaydedildi.
Veri Birleştirme ve Ayıklama Süreci	Veri tabanlarından elde edilen İngilizce yazılmış toplam 787 değerler eğitimi ile ilgili makale çalışmalarına ait veriler R yazılımında geliştirilen bir kod yardımıyla birleştirilerek mükerrer çalışmalar ayıklandı. Bu ayıklama işlemi sonucunda mükerrer 176 adet çalışma elenerek 611 adet çalışmaya ait “.csv” dosyası bilgisayar ortamına kaydedildi. İndirilen dosyalardaki verilere ait bazı bilgiler (yazar, başlık, yayım yılı) esas alınarak alfabetik olarak sıralanarak mükerrer veriler yeniden incelenmiştir. Bu inceleme neticesinde daha önceden uygulanan ve R yazılımında geliştirilen kod yardımıyla yapılan taramada 3 adet mükerrer çalışmanın (Carr, D. and Landon, J.; Dereli-İman, E.; Türkoğlu, B.) ve 2025 yılına ait olan 4 adet çalışmanın (10.1080/03057240.2023.2255754; 10.1080/01425692.2024.2433007; 10.1080/00313831.2024.2322968; 10.1111/ejed.12793) tespit edilemediği görülmüş ve bu çalışmaların veri setinden çıkarılması sonucu nihai veri seti olan 604 çalışma üzerinden analizler gerçekleştirilmiştir.	

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin analizi için R istatistik programının altyapısı ile uyumlu çalışan R-Studio programından yararlanılmıştır. Açık kaynak kodlu olan R programlama dili kullanıcılarına farklı seçenekler sunmaktadır. Programın açık kaynak kodlu olması onun sürekli güncellenmesine imkân tanımaktadır. Programın kullanan araştırmacılar “<https://cran.r-project.org/>” sitesinde kendileri için sunulan paketlerden yararlanabilmektedirler. Bu çalışmada ise veriler, sunulan paketlerden biri olan “*bibliometrix*” paketinden (University of Naples Federico II’den Massimo Aria ve Corrado Cuccurullo’nun iş birliği ile geliştirilen) faydalanılarak analiz edilmiştir. Bu işleme başlamadan önce R-Studio’ya eklenen “*bibliometrix*” paketi aktif edilerek belirtilen veri tabanlarından indirilerek R yazılımında geliştirilen bir kod yardımıyla birleştirilen ve mükerrer dosyaları elenen verilerden arta kalan “.csv” formatındaki dosya bu arayüze eklenmiştir.

Ekleme işleminden sonra “*bibliometrix*” paketinin imkân tanıdığı yıllara göre üretkenlik grafiği, en ilgili araştırmacılar, ülkelerin iş birliği durumları, yayımlanan makalelerde en çok ilgi görenler, en çok makale yayımlayan dergiler, değerler eğitime ilişkin alanyazındaki eğilimler ve anahtar kelime analizi gibi analiz türlerinden yararlanılarak elde edilen nicel veriler ve grafikler yorumlanarak değerler eğitimi kavramıyla ilgili yapılan makalelerin genel çerçevesi belirlenmiştir.

Etik Kurul Onayı

Bu araştırmanın kavramsal çerçevesinin hazırlanması, veri toplama araçlarının uygulanması, verilerin toplanması, verilerin analizi ve yorumlanması aşamalarının tamamında etik kurallara uygun hareket edilmiştir. Karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde ANKAD Yayın Kurulu’nun hiçbir sorumluluğu bulunmamaktadır. Tüm sorumluluk yazarlara aittir. Bu çalışmanın ANKAD dışında herhangi bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt ederim. Yapılan bu

çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirisi gerçekleştirilmemiştir.

BULGULAR

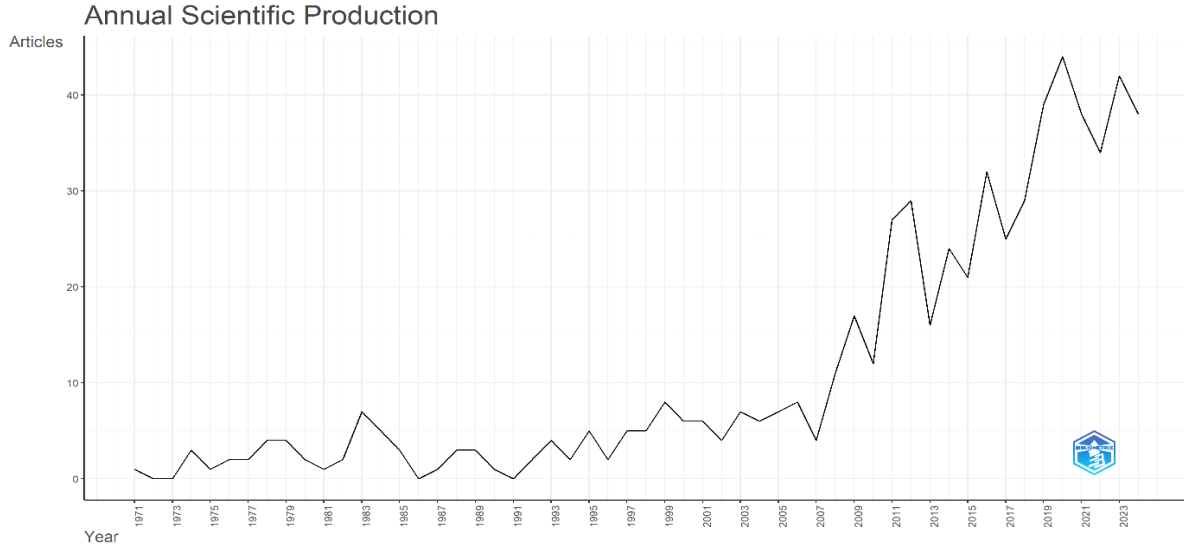
25 Haziran 2025 tarihine kadar erişilen veri setine göre araştırma yapılan veri tabanlarında “*values education*” veya “*value education*” anahtar kelimelerine yönelik olarak ilk kez E Metcalf (1971) tarafından yapılan çalışmada kullanıldığı görülmektedir (Tablo 2). İncelenen veri tabanlarında “*values education*” veya “*value education*” anahtar kelimesiyle gerçekleştirilen 604 makale (591 *article*, 4 *article; book chapter*, 1 *article; early access*, 8 *article; proceedings paper*) yayımlanmıştır. Elli üç yıllık zaman diliminde toplamda 1073 farklı yazar eğitim çalışmalarında değerler eğitimi konusu ile ilgili çalışma yürütmüşlerdir. Tablo 2 incelendiğinde bu yazarların %20’sine yakınının (f=234) araştırmalarını tek başlarına gerçekleştirdikleri görülmektedir.

Tablo 2. Temel bilgiler

Zaman Aralığı (<i>Timespan</i>)	1971-2024
Belgeler (<i>Documents</i>)	604
Yazarlar (<i>Authors</i>)	1073
Tek Yazarlı Belgelerin Yazarları (<i>Authors of single-authored documents</i>)	234
Makale (<i>Article</i>)	591
Makale; Kitap Bölümü (<i>Article; Book Chapter</i>)	4
Makale; Erken Erişim (<i>Article; Early Access</i>)	1
Makale; Bildiriler Kitabı (<i>Article; Proceedings paper</i>)	8

İncelenen veri tabanlarında değerler eğitimi konulu makalelere yönelik bilimsel üretim grafiği incelendiğinde değerler eğitimi konulu makale çalışmasının ilk defa 1971 yılında başladığı tespit edilmiştir (Şekil 1). Farklı zaman dilimlerinde konuyla ilgili makale çalışmalarında dalgalı bir seyir görülse de çalışmaların sayısının 2023 yılına kadar artarak devam ettiği ve bu yılda 40’a yakın makalenin üretildiği görülmektedir. Değerler eğitimi ile ilgili çalışmaların dalgalı olsa da giderek artan bir seyir izlemesi bu alandaki akademik farkındalığın ve araştırma gereksiniminin giderek daha fazla kabul gördüğünün ve değerler eğitiminin literatürde kalıcı bir araştırma konusu hâline geldiğinin bir göstergesi sayılabilir.

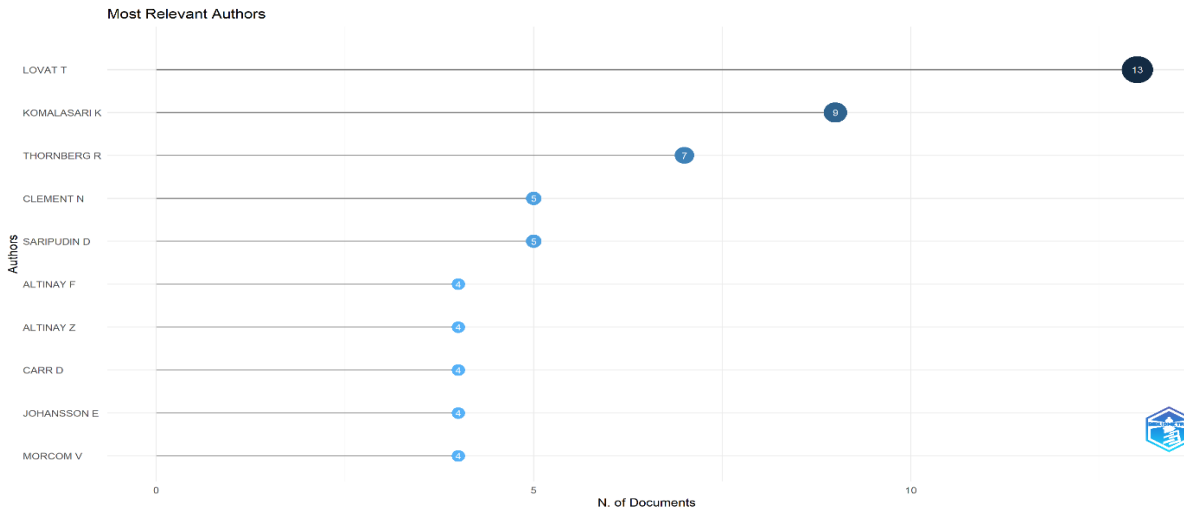
İncelenen veri tabanlarında değerler eğitimi konusuna ilgi duyan ilk 10 araştırmacı ve konuyla ilgili ürettikleri makale sayıları dikkate alındığında Lovat, T.’nin 13 makaleyle değerler eğitimi konusuna en ilgili yazar olduğu söylenebilir (Şekil 2). Onu 9 çalışmayla Komalasari, K., 7 çalışma ile Thornberg, R. ve 5’er çalışma ile Clement, N. ve Saripudin, D. takip etmektedirler. Diğer araştırmacıların ise 4’er çalışmaları ile değerler eğitimi konusunda makale ürettikleri görülmektedir.

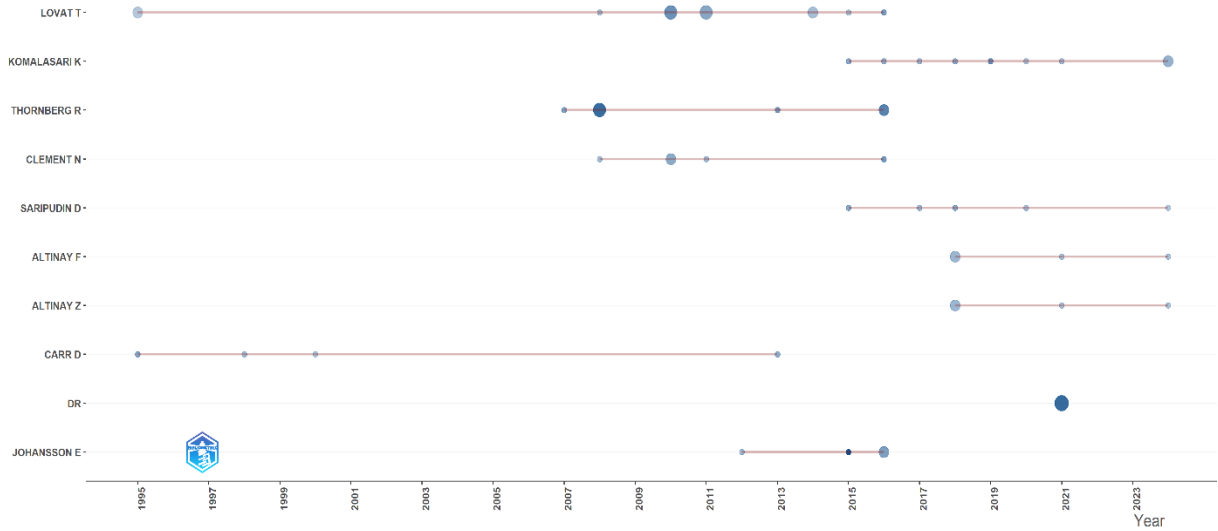
Şekil 1. Yıllık bilimsel makale üretimi

Değerler eğitimi konusuyla ilgilenen araştırmacıların yayına başlama yılları ve atıf patlama değerlerine bakıldığında şekildeki noktaların büyüklüğü makale sayısı ile ilgili iken renk koyuluğu ise makaleye gelen atıf değeri hakkında ipucu vermektedir (Şekil 3). Buna göre şekildeki makale sayısında birinci sırada olan Lovat, T.'nin belirtilen veri tabanlarıyla sınırlı olmak üzere değerler eğitimi ile ilgili ilk makalesini 1995'de yazdığı ve konuyla ilgili yıl başına en fazla makale üreten yazar olduğu görülmektedir. Bu yazarın yaklaşık yirmi yıllık süre içerisinde 13 makale üretmesi bu konuya eğilimli olduğunu göstermektedir. Öte yandan konuyla ilgili üretken ilk 10 araştırmacı içerisinde yer alan ve bu konuda en eski yayına sahip araştırmacılardan olan Lovat, T. ve Carr, D.'nin ilk yazılarını (Lovat, T. J. (1995). Australian Hindu perspectives on new public curricula in Religious Studies and Values Education. *British Journal of Religious Education*, 17(3), 168–179. - Lovat, T. J. (1995). Multifaith Religious and Values Education: Apparent or Real? *Religious Education*, 90(3–4), 411–426.- Carr, D. (1995). Towards a Distinctive Conception of Spiritual Education. *Oxford Review of Education*, 21(1), 83–98) 1995 yılında yayımlamışlardır. Bu çalışmalar alanda ilgi gören çalışmalardır. Çalışmalarda çalışılan ülkelerdeki değerler eğitimi müfredatı, değerler eğitimi ile dini/manevi eğitim boyutlarını çeşitli şekillerde ele aldıkları görülmektedir.

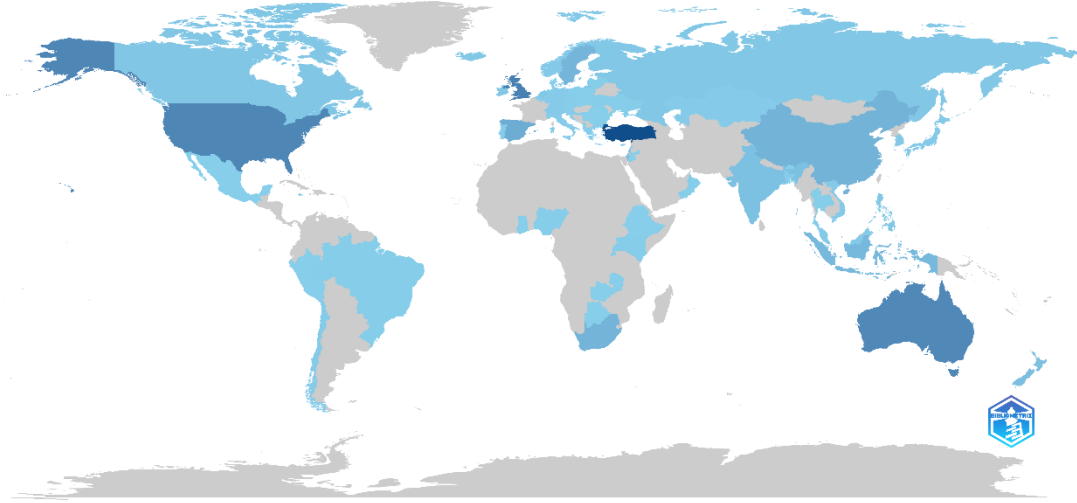
WoS ve Scopus veri tabanlarında değerler eğitimi ile ilgili yazılan makalelerin ülkelere göre bilimsel üretim haritasına bakıldığında, Türkiye, ABD, Birleşik Krallık ve Avustralya'da bir yoğunluk görülmektedir (Şekil 4).

Şekil 2. En ilgili yazarlar

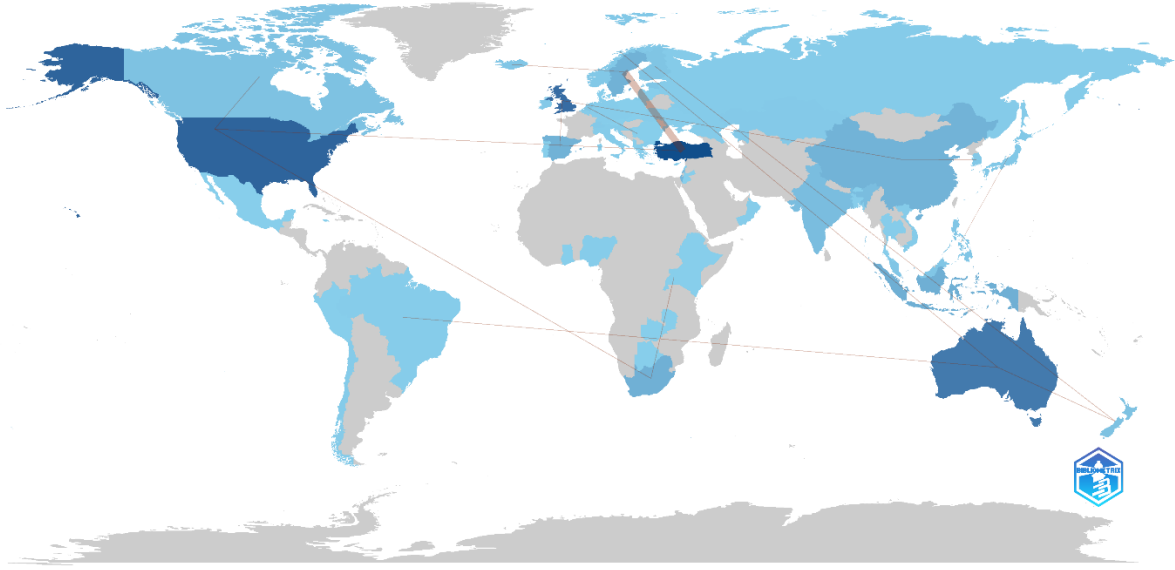

Şekil 3. Yazarların zaman içindeki üretimi

Şekil 4. Ülkelerin bilimsel üretimleri

Şekil 4'te yer alan bilimsel üretim haritası incelendiğinde, gri renkli alanların WoS ve Scopus veri tabanlarında değerler eğitimi konusuna ilişkin herhangi bir makale üretimi bulunmadığını ifade ettiği görülmektedir. Açık mavi ton ile gösterilen ülkelerde bu konuda makale üretimi mevcutken, koyu mavi ton ile belirtilen ülkelerde ise diğer ülkelere kıyasla daha yoğun bir bilimsel üretim gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda, değerler eğitimi konulu makale üretiminde öne çıkan ilk 10 ülke sırasıyla Türkiye (f=150), İngiltere (f=88), Amerika Birleşik Devletleri (f=82), Avustralya (f=79), İspanya (f=38), Çin (f=30), Güney Afrika Cumhuriyeti (f=29), İsveç (f=28), Endonezya (f=24) ve İsrail (f=19) olmuştur. Bu durum değerler eğitimi konusunda bu ülkelerin diğer ülkelere nazaran konuya daha fazla önem verdiklerinin göstergesi sayılabilir.

Şekil 5. Değerler eğitimi konusunda ülkeler ve kurumlar arasındaki iş birliği ağı

Değerler eğitimi konusunda ülkeler ve kurumlar arası iş birliği ağına bakıldığında Avustralya ve Türkiye'nin diğer ülkelerle iş birliğinin kuvvetli olduğu bunu İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri'nin izlediği söylenebilir (Şekil 5). Öte yandan Çin, Hollanda, Yeni Zelanda, Filipinler, Güney Afrika Cumhuriyeti ve İsveç'in de diğer ülkelerdeki gibi kuvvetli olmasa da ülkelerle iş birliği mevcuttur.

Tablo 3. En çok alıntı yapılan makaleler

Yazar ve Çalışması	Toplam Atıflar
Kromydas T, 2017, Palgrave Commun	174
Irwin S, 2011, Sociology	156
Einarsdottir J, 2015, Int J Early Years Educ	115
Berkowitz M, 2011, Int J Educ Res	111
Veugelers W, 2000, Educ Rev	111
Weakliem D, 2002, Int J Public Open Res	109
Thornberg R, 2008, Teach Teach Educ	100
Swennen A, 2008, Teach Teach Theory Prac	92
Carr D, 1995, Oxf Rev Educ	88
Latorre-Coscolluela C, 2021, Interact Technol Smart Educ	81

Değerler eğitimi ile ilgili yayınlara yapılan toplam atıf sayısına göre sıralanan makaleler arasında, uluslararası düzeyde değerler eğitimi alanında çalışan araştırmacılar tarafından en fazla ilgi gören çalışmanın Kromydas (2017) tarafından yapılan “*Rethinking higher education and its relationship with social inequalities: past knowledge, present state and future potential*” başlıklı makale olduğu görülmektedir (Tablo 3). Değerler eğitimi ifadesi çalışmada doğrudan yer almasa da bu çalışmanın en fazla atıf alan yayın olması; onun değerler eğitimi ve benzeri bağlamlarla güçlü bir ilişkiye sahip olduğu şeklinde yorumlanabilir. Yükseköğretimin içsel amacını savunması; etik gelişim, eleştirel düşünme, sosyal sorumluluk ve vatandaşlık gibi değer eğitiminin merkezinde yer alan hedeflerle örtüştüğü için, bu çalışmanın değerler eğitimi bağlamında bu denli fazla atıf almış olabileceği değerlendirilebilir. En fazla atıf alan ikinci sıradaki makalede ise ebeveynlik değerleriyle birlikte çocukların eğitimi ve sosyal sınıfa ilişkin eğilimler hakkında gözleme ve verilere dayalı yeni bulguların bir analizi sunulmaktadır (Irwin, 2011). Listede üçüncü sıradaki makale; İskandinav erken çocukluk eğitimi ve bakım politikalarının okul öncesi eğitimde değerler eğitimini nasıl şekillendirdiğine yönelik bir çalışmadır. Özellikle demokrasi, şefkat ve yeterlilik gibi değerlere odaklanarak, bu politikaların değerler eğitimini hangi çerçevede ele aldığını ortaya koymayı amaçlamaktadır (Einarsdottir, 2015). Yüksek düzeyde atıf

almış olan diğer üç makale; eğitim olgusunun bireylerin değer yönelimleri üzerindeki etkisini farklı boyutlarıyla ele alarak değerler eğitimi literatüründe benzerlik gösteren katkılar sunmaktadır. İlk makale (Berkowitz, 2011), okullarda gençlerin etik ve toplum yanlısı tutumlarını geliştirmeyi amaçlayan etkili pedagojik uygulamalara odaklanmakta; etkileşimli yöntemler, mesleki gelişim, ebeveyn katılımı ve rol modelleme gibi yapıların değerler eğitimi açısından önemini vurgulamaktadır (Berkowitz, 2011).

İkinci makale ise değer eğitimi, eleştirel düşünme ve ahlaki gelişim gibi kavramlar çerçevesinde, öğretmenlerin değer aktarımındaki rollerini eleştirel bir gözle incelemekte; öğretmenlerin kendi değer önceliklerini sınıf ortamına yansıttıklarını ortaya koymaktadır (Veugelers, 2011).

Üçüncü çalışma ise eğitimin bireylerin siyasi ve ahlaki değerleri üzerindeki etkilerini küresel ölçekte inceleyerek, eğitimin değer oluşumunu sadece okul içi uygulamalarla sınırlı olmayan daha geniş sosyopolitik bir düzlemde nasıl etkilediğini ortaya koymaktadır (Weakliem, 2002). Dolayısıyla her üç araştırma da farklı yöntem ve bağlamlardan hareketle eğitimin değerler üzerindeki belirleyici rolüne ışık tutmakta ve bu rolün hem mikro (okul ve sınıf içi) hem de makro (toplumsal ve siyasal) düzeylerde nasıl şekillendiğini anlamaya katkı sunmaktadır denilebilir. Atıf sayısı yüksek olan bir diğer çalışmanın amacı, öğretmenlerin değerler eğitimi uygulamalarına yönelik algılarını ve konuya ilişkin mesleki uzmanlık düzeylerini ortaya koymak olarak ifade edilebilir (Thornberg, 2008). Bir diğer makalede öğretmen eğitimcilerinin savundukları öğretim anlayışını kendi derslerinde rol model olarak yansıtmadıkları incelenmiştir (Swennen, 2008). 1995 yılında yayımlanmış olan ve yüksek sayıda atıf almış bir diğer makale değerler eğitimi alanına artan ilgiye rağmen kavramsal belirsizliklerin sürdüğünü ifade ederek; sosyal, ahlaki, dini ve özellikle manevi eğitim kavramlarını analitik bir çerçevede netleştirmeyi amaçlamıştır (Carr, 1995).

Tablo 3'e göre en çok atıf alan diğer bir makale ise *Flipped Classroom* (Ters Yüz Sınıf) yaklaşımının öğrencilerde geliştirdiği bazı temel becerilere odaklanmaktadır. Her ne kadar araştırma doğrudan değerler eğitimi kavramına yer vermese de ele aldığı karakter gelişimi, yurttaşlık bilinci, eleştirel düşünme ve iş birliği gibi yetkinlikler göz önüne alındığında; değerler eğitimiyle ilişkili becerilerin desteklenmesini amaçladığı değerlendirilebilir (Latorre-Coscolluela, 2021).

Yüksek sayıda atıf almış makaleler göz önünde bulundurulduğunda; araştırmaların çoğunun değerler eğitiminin önemini ve eğitimin bu sürece katkısını kabul etmekte olduğu; ancak kavramsal netlik, uygulama stratejileri ve bağlam farklılıkları nedeniyle alanda hâlâ ortak bir yol haritasının tam anlamıyla oluşmadığı ifade edilebilir. Literatürde tematik yakınlıklar güçlü olsa da yöntemsel ve teorik çeşitliliğin; bu alanın dinamik ama henüz tam olgunlaşmamış bir yapıya sahip olduğunu gösterdiği değerlendirilebilir.

Tablo 4. En ilgili dergiler

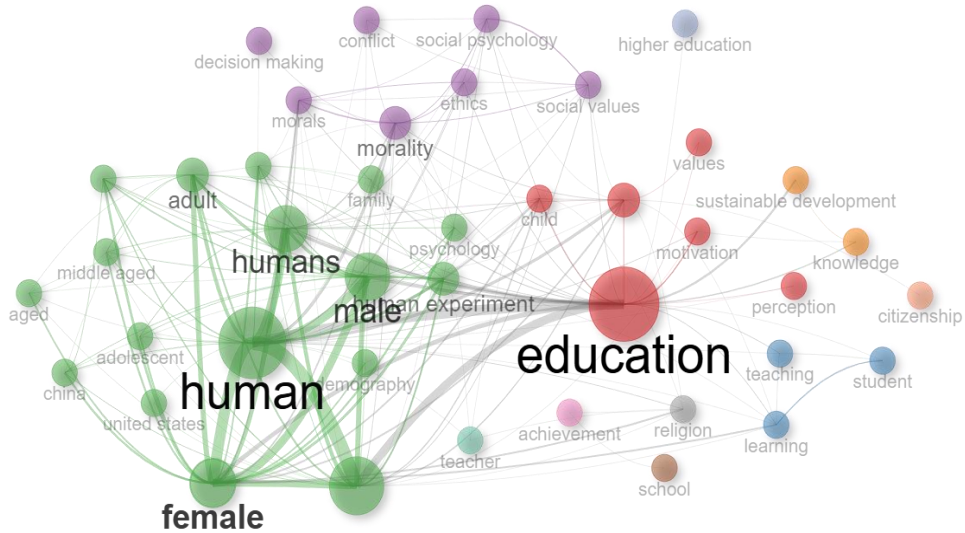
Kaynak	Makale (f)
Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri	18
Educational Philosophy and Theory	12
Milli Eğitim	12
Journal of Beliefs and Values	9
Oxford Review of Education	9
International Journal of Educational Research	8
Journal of Philosophy of Education	8
Australian Journal of Teacher Education	7
Journal of Moral Education	7
New Educational Review	7

Değerler eğitimi ile ilgili en çok makale yayımlayan derginin 18 makaleyle “Educational Sciences: Theory & Practice (Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri)” olduğu görülmektedir (Tablo 4). Türkiye’de yayımlanan dergilerin değerler eğitimi konusuna göreceli olarak daha fazla yer verdiği ifade edilebilir.

Şekil 6. Kelime bulutu

Kelime bulutu oluşturulurken, yalnızca tek kelimelik ifadeler dikkate alınmış ve en sık kullanılan 50 *Keyword Plus* sınır değeri olarak belirlenmiştir (Şekil 6). Alan yazında (Garfield, 1990), *Keyword Plus*'ın yazarlar tarafından seçilen anahtar kelimelere kıyasla daha kapsamlı bilgi sunduğu belirtilmektedir. Bu doğrultuda, herhangi bir alanda çalışma yapan araştırmacıların, dergi yönergelerinde belirtildiği üzere genellikle 3 ila 5 arasında anahtar kelime kullanması beklenmektedir. Araştırmacıların kullandıkları bu anahtar kelimeler, çeşitli veri tabanları tarafından işlenerek, çalışılan alanla ilgili daha kapsamlı bilgiye erişmeyi sağlayan *Keyword Plus* kavramları üretilmektedir. Üretilen bu *Keyword Plus* ifadeleri, ilişkili oldukları diğer anahtar kelimelerle birlikte kullanım sıklığını ve konuya ilişkin genel eğilimleri ortaya koymaktadır (Tripathi et al., 2018). Bu çerçevede, Şekil 6 incelendiğinde değerler eğitimi alanında en sık kullanılan anahtar kelimenin “education” olduğu görülmektedir. Bu anahtar kelimeler üzerinden, hangi ifadelerin birlikte daha sık kullanıldığına yönelik yapılan co-occurrence words analysis yapılarak Şekil 7’de gösterilmiştir.

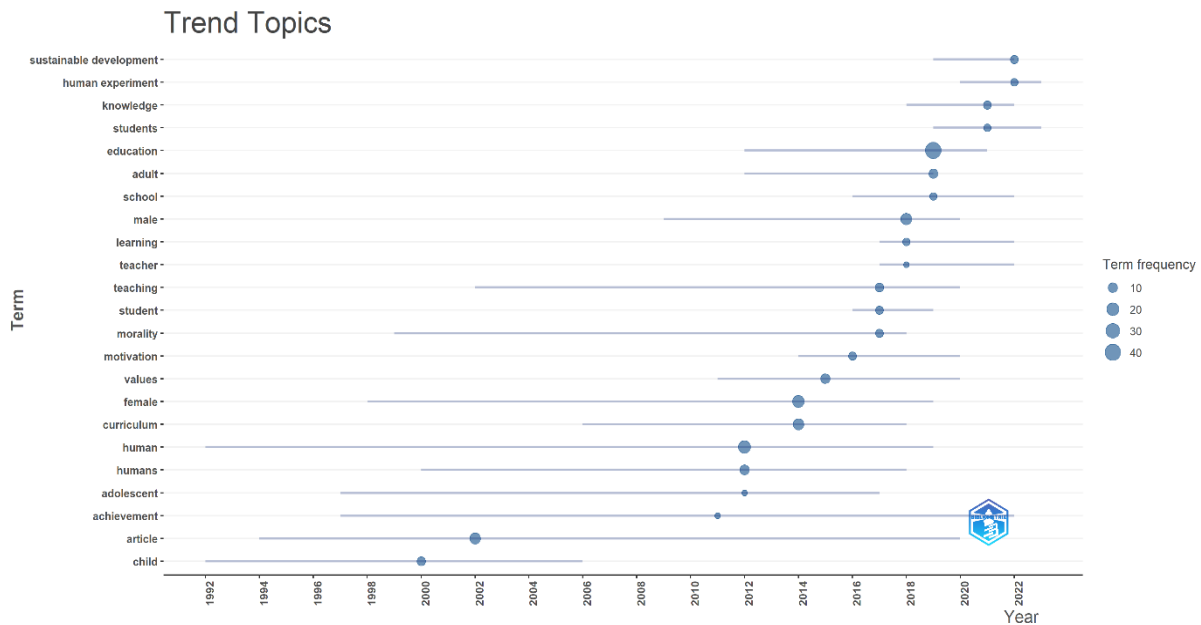

Şekil 7. Birlikte kullanılan kelimeler

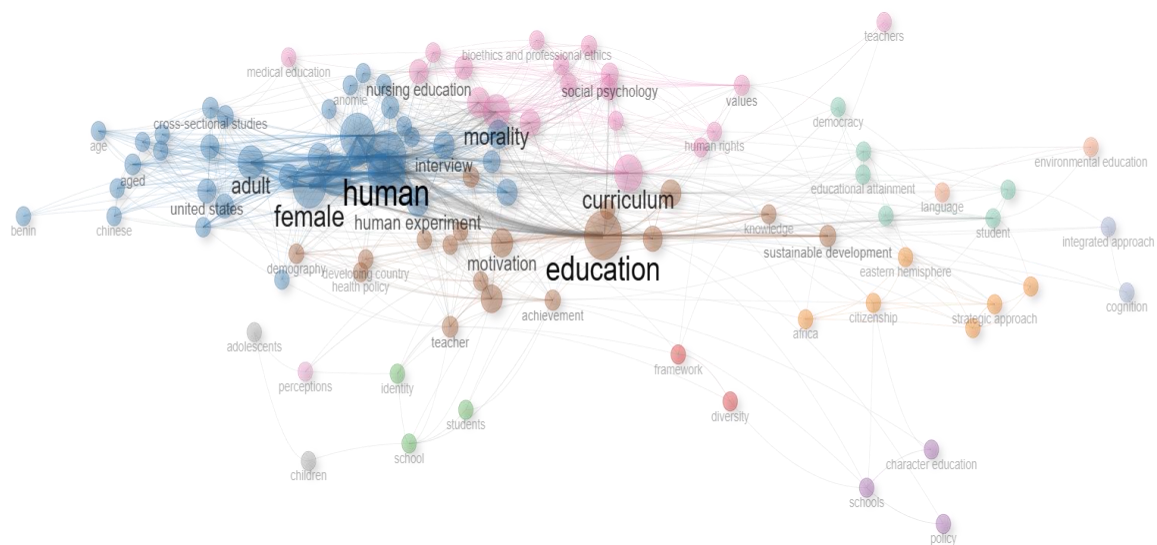
Hangi anahtar kelimelerin birlikte kullanıldığına bakıldığında; değerler eğitimiyle ilgili çalışmaların bazı kavram kümeleri etrafında şekilleniyor olabileceği dikkat çekmektedir (Şekil 7). Özellikle “curriculum”, “students”, “human” ve “experiment” gibi terimlerin bir arada yoğun şekilde kullanılması, bu kavramların araştırmalarda birlikte ele alındığını düşündürmektedir. Bu durum; değerler eğitiminin öğrenci merkezli, insan odaklı ve deneyim temelli bir çerçevede değerlendirildiğine

ışaret ediyor olabilir. Benzer şekilde, “*teacher*”, “*education*”, “*learning*” ve “*development*” gibi kavramların oluşturduğu başka bir kümelenme ise, öğretmen odaklı yaklaşımların da alanda önemli bir yer tutabileceğine dair bir izlenim oluşturmaktadır. Daha küçük ve kenarda yer alan kümelerdeki kavramlar ise, değerler eğitimi literatürünün belirli alt temalara dağılabildiğini göstermekte, alandaki çeşitliliğe dair ipuçları vermektedir. Bu görünüm, değerler eğitimi çalışmalarının çok merkezli ancak belirli kavramsal odak noktalarına yönelen esnek bir yapıya sahip olabileceğini düşündürmektedir.

Son yıllarda eğitimde değerler eğitimiyle ilişkili en öne çıkan konunun “*sustainable development*” olduğu, bunu “*human experiment*” kavramının takip ettiği görülmektedir (Şekil 8). Özellikle bu iki terimin yüksek terim frekansları, alanda güncel ilgi odağını yansıtmaktadır. Öte yandan, “*child*” kavramının, süreç olarak “*sustainable development*” ve “*values*” gibi daha güncel eğilimlerden çok daha önce, 1990’lı yıllardan itibaren ele alınmaya başlandığı dikkat çekmektedir. Bununla birlikte, “*teacher*”, “*student*”, “*motivation*”, “*morality*”, “*achievement*”, “*curriculum*” ve “*knowledge*” gibi terimlerin de değerler eğitimi odağında yürütülen çalışmalarda sıkça tartışılan ve araştırılan konular arasında yer aldığı görülmektedir. Bu verilerden hareketle, eğitim temelli değer araştırmalarının özellikle 2010 yılı sonrası ivme kazandığı ve bu çalışmaların ağırlıklı olarak güncel, toplumsal yönelimlere duyarlı ve gelişime açık bir yaklaşımı benimsediği söylenebilir.

Şekil 8. Trend konular

Şekil 9. Kelime ağı haritası

Tematik harita incelendiğinde, değerler eğitimi bağlamında araştırmaların farklı kavramsal kümeler etrafında toplandığı ve bu kümeler arasında çeşitli düzeylerde ilişki ağlarının oluştuğu görülmektedir (Şekil 9). Mavi kümeden, özellikle “*human*”, “*adult*”, “*female*” ve “*interview*” gibi kavramlarla temsil edilmekte olup, insan merkezli ve niteliksel yönelimli çalışmalara işaret ediyor olabilir. Pembe kümeden, “*morality*”, “*social psychology*” ve “*values*” gibi kavramlarla daha çok bireysel ve sosyal değer yönelimlerine odaklanan çalışmaları çağrıştırmaktadır. Turuncu küme, “*curriculum*”, “*motivation*”, “*education*” gibi daha uygulamalı ve öğretim programı temelli araştırmaların bir araya geldiği bir alan gibi görünmektedir. Dairelerin boyutlarına bakıldığında, “*human*” ve “*curriculum*” kavramlarının hem frekans hem de merkezilik açısından öne çıktığı, dolayısıyla literatürde sıkça referans verilen ve birçok tema ile ilişkilendirilen anahtar terimler olduğu söylenebilir. Diğer yandan, kenarlarda yer alan daha küçük ve renkli alt kümeler, tematik çeşitliliğe ve alanın disiplinlerarası niteliğine işaret ediyor olabilir. Bu yapı, değerler eğitimi literatürünün yalnızca belirli eksenlere sıkışmadığını; farklı yönelimler ve alt temalar arasında esnek geçişlerin ve bağlantıların mümkün olduğunu düşündürmektedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Değerler eğitimi ile ilgili makalelerin bibliyometrik incelemesinin gerçekleştirildiği bu araştırmada; değerler eğitimi alanındaki yayın üretiminin 1970’li yıllardan bu yana dalgalı bir seyir izlediği, ancak özellikle 2010 sonrası belirgin bir artış gösterdiği görülmektedir. Bu durum, alana yönelik akademik ilginin ve kuramsal derinleşme çabasının zamanla güçlendiğini düşündürmektedir. Artan yayın sayısı, değerler eğitiminin geçici bir ilgi alanı olmanın ötesine geçerek, sürdürülebilir bir araştırma teması hâline geldiğine işaret etmektedir. Değerler eğitime yönelik olarak artan bir araştırma talebinin çalışmalara yansması daha önceden benzer yöntemlerle ortaya konmuş çalışmaların (Sönmez ve Bozdoğan, 2020) sonuçlarıyla da örtüşmektedir.

Anahtar kelimelere ve birlikte kullanım analizlerine bakıldığında, “*curriculum*”, “*human*”, “*student*”, “*teacher*” ve “*morality*” gibi terimlerin yüksek frekansta yer alması; değerler eğitimi araştırmalarının hem müfredat düzeyinde hem de birey merkezli olarak ele alındığını göstermektedir. Özellikle insan merkezli ve sosyal psikoloji temelli yaklaşımlarla kuramsal temellendirme yapılırken, öğretmen eğitimi ve öğretim tasarımı gibi uygulamalı boyutlar da eş zamanlı olarak değerlendirilmektedir. Bu durum, alanın hem teorik hem de pratik düzeyde çok boyutlu bir yapıya sahip olduğunu düşündürmektedir. Nitekim Sever, Bayar ve Toker (2024) çalışmalarındaki; araştırmaya katılan öğretmenlerin değer aktarımında örtük programı ve yaşamla ilintili yöntemleri (rol oynama gibi) öncelikli tercih ettikleri tespiti, alanın teorik sınırları aşır pratik bir boyuta geçtiğini doğrular niteliktedir.

Tematik harita ağı analizine göre oluşan kümeden, değerler eğitiminin yalnızca pedagojik bir konu olmaktan çok, sosyoloji, psikoloji ve felsefe gibi farklı disiplinlerle etkileşim hâlinde ele alındığını göstermektedir. Renk kümeleri arasında görülen geçiş yolları, bu disiplinler arası geçişkenliğin uygulamada da yer bulabildiğine işaret etmektedir. Literatür, bu anlamda farklı disiplinlerden gelen araştırmacılar için bir etkileşim alanı yaratma potansiyeli taşımaktadır.

En çok üretim yapan ülkeler ve yazarlar analiz edildiğinde Türkiye, İngiltere, ABD ve Avustralya’nın alana önemli katkılar sunduğu görülmektedir. Özellikle Türkiye’nin yayın sayısı bakımından öne çıkması, yerel politikaların ve eğitim reformlarının değerler eğitimi bağlamındaki akademik üretime etkisiyle ilişkilendirilebilir. Ayrıca ülkelerarası iş birliği ağları incelendiğinde, Avustralya ve Türkiye gibi ülkelerin diğer ülkelerle iş birliğine açık yapılar sergilediği görülmektedir. Bu durum Sönmez ve Bozdoğan (2020) tarafından yapılan çalışmanın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Dolayısıyla bu sonuca dayalı olarak değerler eğitimi konusunun küresel boyutta tartışılabilirliğinin yüksek düzeyde olduğu söylenebilir.

Atıf sayıları analizine dayalı olarak öne çıkan çalışmalar incelendiğinde, değerler eğitimiyle ilgili önemli katkılar sunan bazı çalışmaların doğrudan bu ifadeyi kullanmasa da etik gelişim, yurttaşlık bilinci, sosyal adalet ve bireysel yeterlik gibi değer temelli kavramlar üzerinden alana katkı sunduğu gözlemlenmiştir. Bir yandan değerler eğitimiyle doğrudan ilişkili yapılandırılmış çalışmalar yürütülürken, diğer yandan örtük biçimde bu temaya değinen araştırmaların da ağırlık kazandığı söylenebilir. Bu da alanda kavramsal çerçevenin henüz tam anlamıyla birleşik bir yapıya kavuşmadığını düşündürmektedir.

Araştırmanın genel bulguları; değer eğitiminin yalnızca etik ya da ahlaki bir mesele olmaktan çıkarak, eğitim politikaları, öğretim programları ve öğretmen yetiştirme gibi çok boyutlu alanlarla bütünleştiğini göstermektedir. Bu bütünlük, alanda yapılan çalışmaların hem kuramsal düzeyde derinleşmeye hem de uygulamalarda çözüm üretmeye açık bir potansiyele sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak bu potansiyelin daha da güçlenebilmesi için kavramlar arası ayrımların daha net yapılması, ortak bir terminolojik çerçevenin belirlenmesi ve disiplinlerarası iş birliğinin sistematik olarak teşvik edilmesi gerektiği değerlendirilebilir. Çünkü yapılan bazı çalışmalar (Gülüm, 2023) disiplinlerarası birlikteliğin değerler eğitiminde daha faydalı olduğuna yöneliktir.

ÖNERİLER

1. Mevcut çalışmada yalnızca dergi makaleleri incelenmiştir. Gelecekte, farklı yayın türlerini de kapsayacak şekilde daha geniş ölçekli araştırmalar gerçekleştirilebilir.
2. Bu çalışmada, WoS veri tabanında yazar anahtar kelimeleri; Scopus veri tabanında ise makale başlığı, özet ve anahtar kelimeleri esas alınarak elde edilen veri seti incelenmiştir. Katkı sağlaması beklenen diğer araştırmalarda; araştırma konusu ve başlığını temel alan farklı incelemeler planlanabilir.
3. Bilimsel araştırmalar, yürütüldükleri zaman diliminin koşullarından etkilenmektedir. Bu çalışmada, 25 Haziran 2025 tarihine kadar yayımlanan çalışmalar incelenmiştir. Bu tarihten sonrasına ilişkin güncel eğilimleri ortaya koyacak yeni araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akbaş, O. (2008). Değer eğitimi akımlarına genel bir bakış. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(16), 9-27.
- Allport, G.W. (1968). *The person in Psychology*. Boston, MA: Beacon Press.
- Aria, M., & Cuccurullo, C. (2017). Bibliometrix: An R-tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of Informetrics*, 11(4), 959–975. <https://doi.org/10.1016/j.joi.2017.08.007>
- Aristotle. (2020). *Nicomachean ethics* (W. D. Ross, Trans.). Anı Yayıncılık. (e-ISBN 978-605-170-371-8)
- Berkowitz, M. W. (2011). *What works in values education*. *International Journal of Educational Research*, 50(3), 153-158. <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2011.07.003>
- Carr, D. (1995). Towards a Distinctive Conception of Spiritual Education. *Oxford Review of Education*. Taylor & Francis. <https://doi.org/10.1080/0305498950210106>
- Dewey, J. (1916). *Democracy and education: An introduction to the philosophy of education*. Macmillan Publishing.
- Ellegaard, O., & Wallin, J. A. (2015). The bibliometric analysis of scholarly production: How great is the impact? *Scientometrics*, 105, 1809-1831. <https://doi.org/10.1007/s11192-015-1645-z>
- Einarsdottir, J., Purola, A.-M., Johansson, E., Broström, S., & Emilson, A. (2014). Democracy caring and competence: values perspectives in ECEC curricula in the Nordic countries. *International Journal of Early Years Education*. Routledge. <https://doi.org/10.1080/09669760.2014.970521>
- Garfield, E. (1990). Keywords Plus: ISI's breakthrough retrieval method. Part 1. Expanding your searching power on current contents on diskette. *Current Comments*, 1(32), 5–9.
- Gülüm, B. (2023). Görsel sanatlar dersi ekseninde değerler eğitimi ile ilgili yapılmış çalışmaların bibliyometrik analizi, *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14(2), 365-380. <https://doi.org/10.19160/e-ijer.1231517>
- Halstead, J. M. ve Taylor, M. J. (2000). Learning and teaching about values: A review of recent research. *Cambridge Journal of Education*. 30(2). 169-202.
- Haralambos, M. ve Heald, R. M. (1997). *Sociology: Themes and perspectives* (1st ed.). New Delhi: Oxford University Press.

- Irwin, S., & Elley, S. (2011). Concerted cultivation? Parenting values education and class diversity. *Sociology*. SAGE Publishing. <https://doi.org/10.1177/0038038511399618>
- Kirschenbaum, H. (1994). 100 Ways to enhance values and morality in schools and youth settings. *Needham Heights, MA: Allyn & Bacon*.
- Koutsoukis, D. (2009). *Teaching values toolkit* (Book E.) The six kinds of best values education programme. Prim-Ed Publishing.
- Kromydas, T. (2017). Rethinking higher education and its relationship with social inequalities: past knowledge present state and future potential. *Palgrave Communications*. Nature. <https://doi.org/10.1057/s41599-017-0001-8>
- Latorre-Coscolluela, C., Suárez, C., Quiroga, S., Sobradie-Sierra, N., Lozano-Blasco, R. and Rodríguez-Martínez, A. (2021), "Flipped classroom model before and during COVID-19: using technology to develop 21st century skills", *Interactive Technology and Smart Education*, Vol. 18 No. 2, pp. 189-204. <https://doi.org/10.1108/ITSE-08-2020-0137>
- Lovat, T. J. (1995). Australian Hindu perspectives on new public curricula in Religious Studies and Values Education. *British Journal of Religious Education*, 17(3), 168–179. <https://doi.org/10.1080/0141620950170307>
- McBurney, M. K., & Novak, P. L. (2002, September). What is bibliometrics and why should you care? In Proceedings. IEEE International Professional Communication Conference (pp. 108-114). IEEE.
- Plato. (2004). *Republic* (C. D. C. Reeve, Trans.). Hackett Publishing Company.
- Robb, B. (1998). What is values education - and so what? *The Journal of Values Education*, 1, 1-11.
- Schwartz, S. H. (1994). Are there universal aspects in the structure and contents of human values? *Journal of social issues*, 50(4), 19-45.
- Sever, R., Bayar, B., & Toker, O. (2024). Sınıf öğretmenlerinin değer öğretim yaklaşımlarına ilişkin görüşleri. *Turkish Journal of Educational Studies*, 11(1), 79-101. <https://doi.org/10.33907/turkjes.1433722>
- Sönmez, Ö. F. & Bozdoğan, K. (2020). Bibliometric analysis of values education researches based on web of science database. *International Journal of Education Technology and Scientific Researches*, 13, p. 1543-1577.
- Swennen, J. M. H., Lunenberg, M. L., Korthagen, F., Swennen, A., Lunenberg, M., & Korthagen, F. (2008). Preach what you teach! Teacher educators and congruent teaching. *Teachers and teaching, theory and practice*. Taylor and Francis Ltd. <https://doi.org/10.1080/13540600802571387>
- Tezcan, M. (2018). *Değerler eğitimi-Sosyolojik yaklaşım*. Ankara: Anı.
- Thornberg, R. (2008). The lack of professional knowledge in values education. *Teaching and teacher education*. Elsevier BV. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2008.04.004>
- Tripathi, M., Kumar, S., Sonker, S. K., & Babbar, P. (2018). Occurrence of author keywords and keywords plus in social sciences and humanities research: A preliminary study. *Journal of Scientometrics and Information Management*, 12(2), 215-232.
- Ulusoy, K., & Arslan, A. (2014). Değerli bir kavram olarak değer ve değerler eğitimi. R. Turan & K. Ulusoy (Ed.), *Farklı yönleriyle değerler eğitimi* (ss. 1–16). Pegem Akademi.
- Veugelers, W. (2000). Different Ways of Teaching Values. *Educational Review*, 52(1), 37–46. <https://doi.org/10.1080/00131910097397>
- Weakliem, D. (2002). The effects of education on political opinions: An international study. *International Journal for Quality in Health Care*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/ijpor/14.2.141>

Araştırma Makalesi / Research Article

Değerler Eğitime Yönelik Gerçekleştirilen Çalışmaların Yönelimleri: Bibliyometrik Analiz

Research Orientations in Values Education: A Bibliometric Analysis

Mehmet Akif EREN

& Ergin HAMZAOĞLU

DOI : [10.63556/ankad.v10i1.340](https://doi.org/10.63556/ankad.v10i1.340)

Geliş/Received: 30/09/2025

Kabul/Accepted: 22/01/2025

Extended Abstract

Introduction

Rapid developments in science and technology have brought cultures into closer contact, creating both opportunities and challenges for individuals and societies. While such interaction can foster mutual understanding, it may also lead to undesirable consequences that need to be managed. The continuity and harmony of this process depend on values, which function as guiding beliefs shaping individual behavior, sustaining social order, and ensuring cultural transmission (Haralambos & Herald, 1997; Schwartz, 1994; Tezcan, 2018; Akbaş, 2008). Historically, the transmission of values was primarily carried out by families and religious institutions, whereas in modern societies this role has largely shifted to education systems. Thinkers such as Plato (2004), who emphasized education as a path to the “good,” Aristotle (2020), who linked virtuous life with good habits, and Dewey (1916), who highlighted the integration of values with democratic life, have all underlined the universal importance of values education. Today, concerns over social decline and ethical erosion have further increased the need for values education, which is also reflected in the growing number of academic studies. Examining these trends is therefore important to better understand the field and to provide guidance for future research.

Methods

A bibliometric analysis was conducted in order to provide a comprehensive overview of research on values education. This method, which makes it possible to identify scientific trends through statistical approaches (Aria & Cuccurullo, 2017; McBurney & Novak, 2002), was applied to articles retrieved from WoS and Scopus databases. In WoS, 383 records were initially found with the keywords “values education” or “value education,” and after filtering for articles published in 2025, a total of 318 records remained. By further limiting the category to “education” or “educational research” and the language to English, 158 articles were identified and saved in BibTeX format. In Scopus, 1,434 records were retrieved with the same keywords, narrowed down to 1,121 after applying the “social sciences” filter. Following the exclusion of non-articles, non-English studies, and those published in 2025, 629 articles were obtained and stored in CSV format. During the cleaning process, the two datasets were merged in R-Studio using the open-source R environment, and duplicates were removed with the aid of a code developed in R. After eliminating 176 duplicates, a dataset of 611 articles was obtained, which was further reviewed manually based on author, title, and year. This examination revealed three additional duplicates (Carr & Landon; Dereli-İman; Türkoğlu) and four records from 2025 that were not detected automatically (10.1080/03057240.2023.2255754; 10.1080/01425692.2024.2433007; 10.1080/00313831.2024.2322968; 10.1111/ejed.12793). As a result, the final dataset consisted of 604 articles, which were analyzed through the “bibliometrix” package in R-Studio. The analysis was

designed to answer the following research questions: (1) How are the publications on values education distributed by year? (2) Who are the most influential authors? (3) Which countries and institutions collaborate, and to what extent? (4) Which articles receive the most attention? (5) Which journals publish the highest number of related studies? (6) Which keywords are most frequently used? and (7) What trends and thematic networks are formed in the field?

Results and Discussion

The bibliometric analysis showed that research on values education has followed a fluctuating course since the 1970s, yet a distinct rise has been observed particularly after 2010, indicating that the field has developed into a sustainable research theme consistent with earlier findings (Sönmez & Bozdoğan, 2020). Keyword and co-occurrence analyses revealed frequent emphasis on terms such as “curriculum,” “human,” “student,” “teacher,” and “morality,” pointing to both curriculum-based and individual-centered approaches. Thematic mapping further demonstrated that values education is not only treated as a pedagogical issue but also examined in relation to sociology, psychology, and philosophy, thereby confirming its interdisciplinary nature. The analysis of countries and authors showed Türkiye, the United Kingdom, the United States, and Australia as leading contributors, with Türkiye’s prominence linked to national policies and reforms, while collaboration networks revealed openness to international cooperation. Highly cited works highlighted that contributions often focus on related concepts such as ethical development, citizenship, social justice, and competence without always using the term “values education,” which suggests that the conceptual framework of the field remains somewhat fragmented. Overall, the results indicate that values education has extended its scope from ethical and moral concerns to include educational policy, curriculum design, and teacher education, though greater conceptual clarity, shared terminology, and systematic interdisciplinary collaboration are still required (Sönmez & Bozdoğan, 2020; Gülüm, 2023).